

**RAPORTTI LÄHISUHDE- JA PERHEVÄKIVALLAN  
EHKÄISEMISEKSI TARKOITETUN  
TOIMINTAOHJELMAN TOIMEENPANOSTA**



**Länsi-Suomen lääninhallitus  
Länsstyrelsen i Västra Finlands län**

## TIIVISTELMÄ

Vuosina 2004 – 2007 toteutettuun sosiaalialan kehittämishankkeeseen sisältyi yhtenä toimintaohjelmana lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan ehkäisyohjelma, jonka toimeenpanosta vastasivat lääninhallitukset. Sosiaali- ja terveysministeriön määrärahoilla palkattiin ohjelman toimeenpanon toteutukseen hankekoordinaattori, joka vastasi koko läänissä ohjelman käytännön toteutuksesta, kuten kuntatilaisuuksien järjestämisestä, yhteydenpidosta kuntiin, tiedon tuottamisesta ja ylläpidosta jne. Hänen tukena toimi jokaisesta lääninhallituksen yksiköstä lääninsosiaalitarkastajien muodostama tiimi, joka ryhmänä päätti määrärahan käytöstä sekä teki muut hanketta koskevat päätökset. Hankkeen sisällöllistä suunnittelua ja kehittämistä varten jokaisen alueyksikön toimialueella toimi monialaista asiantuntemusta omaava kehittämissryhmä.

Länsi-Suomen lääninhallituksessa lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan ehkäisyohjelman toimeenpanossa oli strategisena valintana väkivallan ehkäisyssä ja palvelujen kehittämisessä toiminnan siirtäminen kuntien tehtäväksi. Ohjelman aikana tavoitettiin lähes kaikki läänin kunnat seutukunnallisissa tai kuntakohtaisissa tapaamisissa, joissa oli läsnä monialaisesti kuntien eri hallinnonalojen sekä järjestöjen, seurakuntien sekä poliisitoimen edustajia. Mikäli kunnissa ei ollut vielä toimivaa moniammatillista palveluverkostoa, kehittämistyö käynnistettiin tapaamisten yhteydessä tai sen jälkeen. Lisäksi lähes kaikkiin kuntiin nimettiin yhdyshenkilö, jota tuettiin paikallisen toiminnan kehittämisessä ja jonka kautta välitettiin toimintaohjelman aikana tuotettua tietoa, toimintamalleja jne. kuntien käyttöön.

Toimintaohjelman loppuvaiheessa tehdyssä kunnanjohtajille osoitetussa kyselyssä todettiin edelleen jonkin verran epätietoisuutta lähisuhde- ja perheväkivaltatyön tilasta omassa kunnassa. Kyselyn pohjalta käydyt keskustelut tuottivat hyödyllistä lisäinformaatiota kunnille väkivaltatyön toimeenpanolle. Kyselyn perusteella kunnat kokivat toimintaohjelmasta olleen hyötyä lähisuhde- ja perheväkivaltatyön kehittämisessä. Kaksi kolmasosaa kunnista oli saanut toimintaohjelman aikana toimintamallinsa valmiiksi tai alkanut työstää sitä, osa kunnista odotti vielä kuntaliitoksia ennen työn käynnistämistä.

Pääasiassa kuntien laatimat lähisuhde- ja perheväkivaltatyön toimintamallit koskevat lapsia ja nuoria ohjelman painopisteestä johtuen, mutta myös vammaistyöhön, vanhustyöhön jne.

toimintamalleja on laadittu tai suunnitteilla. Vaikka ohjelman toimeenpanoon ei sisältynyt ammatillista lisä- tai täydennyskoulutusta, kunnat itse järjestivät tai hankkivat henkilöstölleen koulutusta väkivaltatyöhön. Lisäksi kunnat kehittivät palveluja väkivallan eri osapuolille, erityisesti sosiaalipäivystyksen kehittämisen myötä väkivaltatyöhön on päästy vaikuttamaan entistä nopeammin ja tehokkaammin. Väkivaltatyön ja väkivallan ehkäisytyön kehittäminen on nyt hyvällä alulla, mutta vaatii kunnilta edelleen työtä, jotta palvelujärjestelmä voi toimia kattavasti ja väkivallan katkaisemisen lisäksi väkivallan eri osapuolet saavat pitkäaikaisen ja riittävän tuen ja avun.

# RAPORTTI LÄHISUHDE- JA PERHEVÄKIVALLAN EHKÄISEMISEKSI TARKOITETUN TOIMINTAOHJELMAN TOIMEENPANOSTA

## SISÄLLYSLUETTELO

### LUKIJALLE

1	OHJELMA LÄHISUHDE- JA PERHEVÄKIVALLAN EHKÄISEMISEKSI 2004 - 2007 .....	6
2	TOIMINTAOHJELMA LÄNSI-SUOMEN LÄÄNISSÄ .....	7
3	TOIMINTAOHJELMAN TOTEUTUMINEN JA TYÖMENETELMÄT LÄNSI- SUOMEN LÄÄNISSÄ.....	9
3.1	Alueelliset asiantuntijatyöryhmät .....	9
3.2	Väkivaltatiimi .....	10
3.3	Alkukartoitus .....	11
3.4	Aloitusseminaarit .....	11
3.5	Seutukokoukset.....	12
3.6	Yhdyshenkilöt.....	13
3.7	Kuntakirje .....	13
3.8	Yhdyshenkilötapaamiset .....	14
3.9	Väkivaltatyöhön ja tilanteiden käsittelyyn tarvittavan ammatillisen osaamisen kehittäminen.....	14
3.10	Hankkeen aikana tehty muu yhteistyö .....	16
3.11	Internet-sivut.....	17
3.12	Sisäisen turvallisuuden ohjelma.....	18
4	SELVITYS LÄHISUHDE- JA PERHEVÄKIVALTA KOSKEVAN TOIMINTAOHJELMAN TOTEUTTAMISESTA KUNNISSA .....	18
5	YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET.....	24

Liitteet

## LUKIJALLE

Perheissä tapahtuvan väkivallan ehkäisy otettiin näkyvästi kehittämiskohteeksi vuonna 1997, jolloin hallituksen tasa-arvo-ohjelman yhtenä tavoitteena oli vähentää perhe- ja naisiin kohdistuvaa väkivaltaa. Ohjelman pohjalta käynnistettiin valtakunnallinen Naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyhanke. Viisivuotisen hankkeen aikana parisuhteissa tapahtuvasta väkivallasta ja sen vaikutuksista uhrin, tekijän sekä läheisten elämään alettiin enemmän puhua julkisesti. Väkivallan yleisyydestä ja sen traumatisoivasta vaikutuksesta tiedotettiin laajasti, mikä vaikutti kielteisten asenteiden lisääntymisen perheväkivaltaa ja naisiin kohdistuvaan väkivaltaan kohtaan ja lisäsi ammattilaisten osaamisen ja palvelujen kehittämisen tarvetta.

Vuonna 2004 vahvistetun hallitusohjelman pohjalta laaditussa sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelmassa 2004 – 2007 yhtenä painopisteenä oli paikallisen ja alueellisen hyvinvointipolitiikan edistäminen. Tähän kuului osaltaan myös huomion kiinnittäminen naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisemiseen. Valtioneuvoston antaman periaatepäätöksen sosiaalialan tulevaisuuden turvaamiseksi käynnistettiin sosiaalialan kehittämishanke, jonka yhtenä hankkeena oli lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan ehkäisyohjelma. Tämän erityisenä painoalueena oli lasten ja nuorten suojeleminen väkivallalta sekä ammatillisen osaamisen kehittäminen ja palveluverkoston parantaminen väkivallan uhreille ja tekijöille. Sekä aikaisemman naisiin kohdistuvan väkivallan että lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan ohjelman toimeenpano määrättiin lääninhallitusten tehtäväksi. Edellisessä hankkeessa toimeenpano Länsi-Suomen läänissä toteutettiin itsenäisesti eri alueyksiköiden toimesta. Jälkimmäisessä, lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan ehkäisyohjelman toimeenpanon toteutus tapahtui samansisältöisenä koko läänissä. Kun naisiin kohdistuvan väkivallan ehkäisyhankkeessa toimeenpanossa painopiste oli väkivallan yleisyyden ja vakavuuden tunnetuksi tekeminen sekä henkilöstön ammattitaidon kehittäminen väkivallan tunnistamisessa, puuttumisessa ja auttamisessa, oli lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan ehkäisyohjelman toimeenpanossa päätavoitteena moniammatillisen ja – alaisen toiminnan aikaansaaminen tai tehostaminen paikallistasolla ja toiminnan kytkeminen osaksi kunnan turvallisuussuunnittelua ja hyvinvointiohjelmaa.

Lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan ehkäisyohjelman toimeenpano päättyi vuoden 2007 lopussa, mutta käynnistyneen toiminnan toivotaan jatkuvan ja tehostuvan kunnissa.

## **1 OHJELMA LÄHISUHDE- JA PERHEVÄKIVALLAN EHKÄISEMISEKSI 2004 - 2007**

Vuonna 2004 käynnistyi kolmevuotinen sosiaali- ja terveysministeriön toimintaohjelma lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan ehkäisemiseksi. Toimintaohjelman tavoitteena oli ehkäistä perheväkivaltaa ja parantaa koko maan laajuisesti sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erityispalveluverkoston väkivallan uhreille ja tekijöille, tehostaa varhaista puuttumista ongelmaan, erityisesti väkivaltaa näkevien ja kokevien lasten ja nuorten auttamiseksi sekä kehittää väkivaltatyöhön ja asioiden käsittelyyn tarvittavaa ammatillista osaamista.

Konkreettisenä tavoitteena oli julkisen palvelujärjestelmän vahvistaminen siten, että väkivallan uhrit ja tekijät saavat palveluja ja tukea jatkossa julkisen sektorin organisoimana. Julkisiin palveluihin luodaan koko maassa toimintakäytäntöjä ja työmenetelmiä, joilla ehkäistään väkivaltaista käyttäytymistä. Tavoitteena oli katkaista väkivallan kierre sekä tukea ja hoitaa väkivallan uhreja ja tekijöitä siten, että väkivallan haitat jäävät mahdollisimman vähäisiksi ja lyhytkestoisiksi. Väkivaltaisissa perheissä elävien lasten ja nuorten asemaa ja avunsaantimahdollisuuksia parannetaan tehostamalla lasten ja nuorten palveluissa väkivaltaongelman tunnistamista ja asiaan varhaista puuttumista. Väkivaltaa näkevien ja kokevien lasten avunsaanti turvataan perus- ja erityispalveluilla. Edellä mainittujen tavoitteiden toteutumista tukevat sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstön ammatillisen koulutuksen antamat valmiudet tunnistaa, auttaa sekä ohjata väkivallan uhreja ja tekijöitä avun piiriin. Henkilöstön ammattitaitoa ylläpidetään ja kehitetään täydennyskoulutuksella.

Toimintaohjelma liittyi laajempaan kokonaisuuteen lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi ja siihen puuttumiseksi. Väkivalta nostettiin esille Vanhasen 1. hallituksen hallitusohjelmassa sukupuolten välisenä tasa-arvokysymyksenä ja kansalaisten turvallisuutta heikentävänä ilmiönä. Hallituskaudella 2004–2007 tehostettiin keinoja puuttua perhe- ja

lähisuhdeväkivaltaan eri ministeriöiden välisellä yhteistyöllä. Rikksentorjuntaneuvosto valmisti laajan, poikkihallinnollisen kansallisen väkivallan vähentämishankkeen, joka liittyi sisäasiainministeriön sisäisen turvallisuuden ohjelmaan. Oikeusministeriö valmisti kansallisen rikksentorjuntaohjelman ja sosiaali- ja terveysministeriö toteutti sosiaalialan kehittämishankkeella valtioneuvoston vuonna 2003 tekemää periaatepäätöstä sosiaalialan tulevaisuuden turvaamiseksi. Tämän kehittämishankkeen tavoitteena oli sosiaalipalvelujen saatavuuden ja laadun sekä henkilökunnan saatavuuden ja osaamisen turvaaminen, työolojen kehittäminen, palvelurakenteiden ja toimintojen kehittäminen sekä sosiaalialan pitkän aikavälin kehittämisen varmistaminen.

Toimintaohjelma lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi oli yksi sosiaalialan kehittämishankkeen projekteista lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi ja keskeisiä olivat sosiaalipoliittisin keinoin toteutettavat ehkäisevät toimet ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmän kehittäminen. Toimintaohjelma liittyi läheisesti myös hallituksen Tasa-arvo -ohjelmaan, Kansalliseen terveydenhuollon hankkeeseen, Alkoholiohjelmaan sekä lastensuojelun kehittämishankkeeseen. Ohjelmien tavoitteet olivat yhdenmukaiset ja tukivat toisiaan.

## **2 TOIMINTAOHJELMA LÄNSI-SUOMEN LÄÄNISSÄ**

Läänihallituksen tehtävä toimintaohjelmaan liittyen STM:n elokuussa 2004 antaman ohjeen mukaan oli edistää alueellaan sitä, että sosiaali- ja terveystoimen perus- ja erityispalveluihin luodaan lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan ehkäisyyn sekä uhrien että tekijöiden tunnistamiseen ja auttamiseen tarvittavat toimintakäytännöt. Tätä varten lääninhallitukseen nimettiin alusta alkaen toimintaohjelman yhdyshenkilöt. Lisäksi STM ohjeisti lääninhallituksia perustamaan kuhunkin lääniin alueelliset kehittämishankkeet toimintaohjelman toimeenpanemiseksi. Tämän kehittämishankkeen tuli toimia yhteistyössä sosiaalihankeeseen ja terveyshankkeen kanssa siten, että hankkeiden alueellisia johtoryhmiä informoidaan kehittämishankkeiden toiminnasta. Kehittämishankkeiden tuli alueellisten tarpeiden mukaisesti yhteistyössä paikallisten vastuutahojen kanssa kartoittaa, suunnitella ja kehittää seudullisia palveluketjuja väkivallan uhreille ja tekijöille sekä kehittää alueellista koulutustarjontaa. Lääninhallituksilla oli mahdollisuus hakea toimintaohjelmasta hanketukea seudullisen ja

paikallisen työskentelyn organisointiin ja kehittämiseen ja läänihallitukset valitsivat itse omalle alueelleen tarkoituksenmukaisimman kehittämistavan.

Länsi-Suomen lääninhallituksen alueella toimintaohjelma käynnistettiin joulukuussa 2004, jolloin jokaiselle neljälle läänihallituksen palveluyksikön alueelle päädyttiin perustamaan kehittämisryhmä. Näiden ryhmien tarkoitus oli päättää hankkeen tavoitteista ja toimintastrategiasta sekä suunnitella, koordinoita ja ohjata toimeenpanoa. Ryhmien koostumus oli monialainen, sen jäsenet edustivat niin sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erityispalveluja poliisitointa, opetusta, ensi- ja turvakotia, seurakuntia ja tutkimusta. Kehittämisryhmiin kuuluivat myös lääninhallituksen lääninsosiaalitarkastajat (Marjatta Aittolahti Pirkanmaalta, Aino Arponen Keski-Suomesta, Marita Beijar Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueelta sekä Lea Liukku Pohjanmaan, Etelä- ja Keski-Pohjanmaiden alueelta).

Väkivaltaohjelman toimeenpanon toteuttamiseen palkattiin lisäksi hankekoordinaattori. Hankekoordinaattorin tehtäviin kuului hankkeen valmistelu- ja suunnittelutehtävät kehitysryhmien päätösten pohjalta sekä muut hankkeen toimeenpanoon liittyvät tehtävät. Lisäksi hankekoordinaattori toimi työryhmien kokousten sihteerinä sekä yhteyshenkilönä kuntien ym. tahojen toimijoihin. Hankekoordinaattorin tukiryhmänä toimivat kehittämisryhmiin kuuluivat lääninsosiaalitarkastajat, jotka toimivat myös lääninhallituksen yhteyshenkilöinä. Hankekoordinaattorina toimi Tarja Pihlaja 14.1.05 alkaen puoli vuotta ja 1.9.2005 alkaen Hanna Lintula hankkeen päättymiseen saakka.

Länsi-Suomen lääninhallituksen lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan ehkäisyohjelman päämääränä oli, että kaikissa läänin kunnissa on lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan uhreille ja tekijöille kattava sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkosto, jossa toiminnan ensisijaisena lähtökohtana on lasten ja nuorten turvaaminen väkivallalta. Tarkoituksena oli, että väkivallan ehkäisy sisällytettäisiin osaksi kaikkien hallinnonalojen ja toimintayksiköiden tavoitteita ja työkäytäntöjä. Väkivallan ehkäisemiseksi tehtävä työ tuli myös kytkeä kunnallisiin ja seudullisiin turvallisuussuunnitelmiin, hyvinvointiohjelmiin ja -strategioihin. Tulosten saavuttaminen edellytti väkivallan tunnistamista, varhaista puuttumista, toimijatahojen yhteistyötä sekä päättäjien sitoutumista sekä jatkohoitotoimien varmistamista. Hankkeen konkreettisena tavoitteena oli saada joka kuntaan väkivallan ehkäisytyön vastuuhenkilö, perustaa kuntaan/seutukuntaan

moniammatillinen väkivallan ehkäisytyöryhmä ja luoda kuntaan/seutukuntaan väkivallan ehkäisyn ja puuttumisen toimintaohjelma.

Konkreettisina toimenpiteinä tuettiin kuntia/seutukuntia kehittämään osana kunnan turvallisuussuunnitelmaa moniammatillinen toimintamalli, jossa tulee varautua lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan ehkäisemiseen, väkivallan eri osapuolten auttamiseen sekä sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erityispalveluissa toimivien työntekijöiden ammatillisen osaamisen kehittämiseen. Ammatillisen osaamisen kehittämiseen vaikuttaminen katsottiin tarpeelliseksi, sillä niin sosiaali- kuin terveydenhuollon peruskoulutuksessakin lähisuhde- ja perheväkivaltatyön osaamiseen liittyviä sisältöjä käsitellään keskimäärin riittämättömästi, jos ollenkaan. Koulutus ei anna tarvittavia valmiuksia työskennellä väkivallan eri osapuolten kanssa. Myös tunnistamiseen ja puheeksi ottamiseen liittyvät asiat vaativat lisäkoulutusta samoin kuin tieto traumatisoitumisen merkityksestä yksilön kehityksessä ja elämänhallinnassa. Jotta työntekijä osaa ja uskaltaa puuttua, tarvitsee hän tuekseen työnantajan tarjoamaa lisäkoulutusta joko täydennys- tai toimipaikkakoulutuksena.

Lääninhallituksen toimeenpanosuunnitelmassa pyrkimyksenä oli, että hankkeen päättyessä vuoden 2007 lopussa toimeenpano-ohjelman tuloksena olisi jokaisessa läänin kunnassa/seutukunnassa olla väkivaltaan ehkäisyn ja puuttumisen toimintamalli tai sovittu työryhmä, joka vastaa toimintamallin valmistelusta. Mallissa tuli olla huomioituna myös työntekijöiden koulutuksen ja työnohjauksen tarve. Tavoitteiden edesauttamiseksi läänissä päätettiin järjestää seutukunnallisia työkokouksia, joissa paikallisista tarpeista lähtien käynnistetään moniammatillinen yhteistyö.

### **3 TOIMINTAOHJELMAN TOTEUTUMINEN JA TYÖMENETELMÄT LÄSIN-SUOMEN LÄÄNISSÄ**

#### **3.1 Alueelliset asiantuntijatyöryhmät**

Toimintaohjelman varsinainen käyntiinlähtö tapahtui STM:n hankepäätöksen jälkeen joulukuussa 2004, jolloin käynnistettiin kehittämisryhmien kokoaminen sekä hankekoordinaattorin palkkaaminen. Kehittämisryhmien kokoonpanot ovat liitteellä 1.

Kehittämisyhmitt nimettiin 2.2.2005. Matkan varrella ryhmän jäseniä jonkin verran vaihtui mm. työpaikkojen taikka työtehtävien muutoksista johtuen ja ryhmiä täydennettiin mm. maahanmuuttajatyötä tekevillä sekä opettajilla. Ryhmitt kokoontuivat kaksi kertaa ensimmäisen puolen vuoden aikana järjestäytyäkseen ja valmistellakseen toimintasuunnitelmaa. Kehittämisyhmittien ideoinnin pohjalta koottiin Länsi-Suomen lääninhallituksen Lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan ehkäisemisohjelman toimeenpanosuunnitelma. Jatkossa työryhmitt kokoontuivat kukin 3-4 krt/vuosi.

### **3.2 Väkivaltatiimi**

Kehittämisyhmittään kuuluneet lääninsosiaalitarkastajat (Aino Arponen, Marjatta Aittolahti, Marita Beijar ja Lea Liukku) sekä hankekoordinaattori (Tarja Pihlaja 31.8.05 asti ja 1.9.05 alkaen Hanna Lintula) muodostivat nk. Väkivaltatiimin, joka läänin alueella koordinoi hanketta. Lääninsosiaalitarkastajat toimivat myös koordinaattorin tukena ja työparina sekä omien alueidensa asiantuntijoina hankkeen edetessä. Tiimi kokoontui keskim. 4 krt/vuosi ja oli lisäksi tiiviissä sähköpostiyhteydessä koko hankkeen ajan. Viisikon toimesta valmisteltiin mm. hankkeen suuret linjaukset kehittämisyhmittille sekä päätettiin määrärahan käyttö, toimintamenetelmät ja alueellisille asiantuntijatyöryhmittille ryhmien ulkopuolelta tuotavat asiat. Loppuvuodesta 2006 tiimi myös päätti jakaa hankkeesta vuodelle 2006 osoitettua, toimintakauden aikana säästynyttä rahaa suoraan kunnille yhdyshenkilöille menneen tiedotuksen välityksellä. Tiedotuksessa luvattiin max. 200 €kunta hankkeeseen liittyvien toimintojen toteuttamiseksi. Tällaisia voivat olla esim. paikallisen koulutuksen järjestäminen (esim. luennoitsijapalkkiot), esitteiden painattaminen, materiaalin hankkiminen (esim. lähisuhdeväkivaltakirjallisuus) ja luodun toimintamallin vieminen seutukunnan kuntiin jne. Hakemuksia tuli määräraakaan mennessä 10, joista Ylä-Pirkanmaan hakemus oli seitsemän kunnan yhteinen. Avustukset myönnettiin hakemusten perusteella ja vastineeksi pyydettiin toimittamaan yksi kappale kustakin tuotetusta materiaalista hankkeelle lääninhallitukseen. Tämän lisäksi Ylä-Pirkanmaa lupautui tarvittaessa esittelemään tuottamansa toimintamallin, jonka monistuskulut hanke maksoi, työstämistä ja lopputulosta, läänin muille toimijoille esim. seutukokouksissa tai yhdyshenkilöpäivissä. Tämä myös toteutui Ylä- Pirkanmaan edustajan Minna Nurmisen toimesta ja toimi hyvänä kannustimena ja tukena muille omia mallejaan työstäville.

### **3.3 Alkukartoitus**

Toiminnan pohjaksi kartoitettiin lähisuhde- ja perheväkivaltatyötä Länsi-Suomen läänin kunnissa. Kartoitus tehtiin kriisikeskusten ja turvakotien näkökulmasta sillä ajatuksella, että erityispalvelujen järjestäjillä olisi hyvä tuntemus palveluja käyttävien ja järjestävien kuntien tilanteesta sekä lisäksi käytännön näkemystä väkivaltaa kokeneiden ja väkivaltaa käyttävien ihmisten kohtaamiseen. Haastattelujen perusteella Länsi-Suomen läänin alueella lähisuhdeväkivaltaan liittyvät ryhmä- tai yksilöpalvelut näyttäisivät keskittyvän erityisesti suurimmille paikkakunnille. Väkivallan uhreille on tarjolla suurissa kaupungeissa yksilötapaamisia sekä ryhmätoimintaa avoimissa tai suljetuissa ryhmissä. Miestyötä tehdään Lyömättömän linjan tai Jussi –työn periaatteilla ja väkivallan tekijöitä voidaan tavata esim. yksilökäynneillä kriisikeskuksissa. Pienten paikkakuntien mahdollisuudet palvelujen tarjoamiseen ovat heikkomat. Ongelmana on lisäksi pelko yksityisyyden suojan rikkoutumisesta ja avun hakemisen vaikeus pienissä kunnissa, jossa kaikki tuntevat toisensa. Lapset ovat myös edelleen usein väkivallan kokijoina ja näkijöinä monin paikoin näkymättömiä ja avun saaminen on aikuisten aktiivisuuden varassa. Haastatellut vaativat kiinnittämään erityistä huomiota lasten lisäksi miesten, vanhusten ja maahanmuuttajien asemaan palveluketjuissa ja väkivallan hoidossa.

Tämän lisäksi lähisuhde- ja perheväkivallan määrää pyrittiin vielä erikseen arvioimaan Pirkanmaalla. Arvioitsijatahoiksi pyydettiin kihlakuntien poliisilaitoksia sekä Pirkanmaan sairaanhoitopiirin päivystäviä sairaaloita ja terveyskeskuksia. Kaikki vastaajat painottivat arvioinnin vaikeutta mm. lähisuhdeväkivallan luonteeseen liittyvän pelon, häpeän ja salailun aiheuttaman vaikenemisen vuoksi. Terveystieteiden puolelta lukuja oli vielä vaikeampi saada kuin poliisien tilastoista ja vain muutama terveydenhuollon yksikkö vastasi kyselyyn. Terveystieteiden puolelta työntekijöiden on vaikea tunnistaa lähisuhdeväkivaltaa tai ottaa asia esille. Saatujen lukujen arvioitiin olevan ennemminkin liian pieniä kuin kertovan todellisuuden.

### **3.4 Aloitusseminaarit**

Kartoituksen pohjalta toimeenpanosuunnitelmaa käynnistettiin toteuttamalla maakunnallisia aloitusseminareja. Seminaareissa esiteltiin hanke sekä avattiin lähisuhdeväkivallan monimuotoisuutta ja vaikutuksia eri ammattilaisten toimesta. Seminaareja järjestettiin kuusi,

joista yksi oli ruotsinkielinen. Aloitusseminaarien osallistujamäärät osoittivat tiedon tarpeen ja yhteistyön tärkeyden lähisuhdeväkivallan tunnistamiseen ja ehkäisyyn liittyen.

### 3.5 Seutukokoukset

Ensimmäisen toimintavuoden aikana järjestettiin yksi seutukokous. Tämä työkokous toteutettiin yhdessä alkoholihankkeen kanssa. Vuonna 2006 työn painopiste oli seutukunnallisten työkokousten järjestämisessä ja olemassa olevan tiedon levittämisessä. Seutukokouksia järjestettiin 22. Kahdessa seutukunnassa kokoukset järjestettiin yhdessä alkoholihankkeen koordinaattorin kanssa. Kokouksiin kutsuttiin edustajia mm. sosiaali- ja perhetyöstä, päivähoitosta, neuvolasta, kouluterveydenhuollosta, terveyskeskusten vastaanotto toiminnasta, kouluista oppilashuollon edustajia ja opettajia, asuntotoimesta, poliisista, mielenterveystyöstä, järjestöistä, a-klinikalta ja seurakunnista. Osallistujien määrä vaihteli seutukunnan koosta riippuen 25 -75 välillä. Osallistujia oli tasaisesti useimmiten kaikista alueen kunnista. Myös luottamushenkilöille lähetettiin kutsu ja monilla seutukunnilla heitä oli paikalla. Sen sijaan peruskoulun opettajien osallistuminen oli vähäistä. Seutukokouksia jatkettiin vuoden 2007 aikana siten, että kaikissa läänimme seutukunnissa työkokous järjestettiin Turun läntisiä kuntia lukuun ottamatta. Tällekin seudulle mahdollisuutta tarjottiin useaan otteeseen, mutta he eivät kokeneet tarvitsevansa läänihallitusta työtä käynnistämään. Ruotsinkielisiä seutukokouksia pidettiin kaksi.

Ohjelmarunko seutukokouksissa oli rakennettu seutukunnan tarpeista lähtien mahdollisimman monia eri ammattialoja ajatellen, myös vanhusten, vammaisten ja maahanmuuttajien ongelmia käsiteltiin. Useimmiten ohjelma koostui hankkeen esittelystä sekä luennosta, miksi varhainen puuttuminen on tärkeää eli väkivallalle altistumisen seurauksista lapsen elämän kannalta (traumatisoituminen) ja paikallisista puheenvuoroista. Puheenvuoroja oli pyydetty mm. poliisilta, sosiaalitoimesta, neuvolasta, kouluterveydenhuollosta jne. ajatuksena avata eri toimijoiden näkökulmaa ja työskentelyaluetta lähisuhdeväkivaltaan. Samalla eri hallintokuntien ja kuntien työntekijöillä oli mahdollisuus tavata toisia työntekijöitä ja selkiyttää omia osaamisalueitaan sekä sopia alustavasti yhteisistä linjauksista. Yleensä seutukokouksissa vallitsi hyvä henki ja asia koettiin tärkeäksi. Kokouksen päätteeksi pyrittiin sopimaan siitä, miten seutukunnassa jatkossa toimitaan saumattomien palveluketjujen varmistamiseksi. Jotta tarvitsevat, niin uhrin kuin tekijän että väkivallalle altistuneet lapsetkin saavat apua, sovittiin paikallisen toimintamallin luomisesta ja liittämistä osaksi kuntien

turvallisuussuunnitelmaa. Tässä vaiheessa pyrittiin sopimaan paikalliset avainhenkilöt toiminnan käynnistämiseksi sekä yhdyshenkilöt lääninhallituksen suuntaan.

### **3.6 Yhdyshenkilöt**

Hankkeen aikana oli tarkoitus koota joka kunnasta yhdyshenkilö toimimaan viestin viejänä ja toiminnan ylläpitäjänä. Yleensä seutukokouksissa vapaaehtoinen henkilö tai henkilöitä eri hallintokunnista löytyikin. Mikäli kunnasta ei ollut edustajaa kokouksessa tai kukaan ei ilmoittautunut vapaaehtoiseksi, lähetettiin lääninhallituksesta kirje kunnanjohtajalle, jossa pyydettiin ko. tehtävään henkilö nimeämään. Harkitessamme yhdyshenkilöverkoston luomista päädyimme vapaaehtoisuuteen eikä ylemmältä taholta tulevaan nimittämiseen kuin siinä tapauksessa, että muuten ei henkilöä löytynyt. Täten toimimalla ajattelimme saavamme motivoituneempia ja yhteistyölle halukkaampia henkilöitä verkostoon. Näin varmaan kävikin, sillä vaihtuvuus on ollut pientä ja monesti muualle siirtyvä henkilö on itse muistanut ilmoittaa siirtymisestään ja kertonut seuraajansa yhteystiedot.

Hankkeen päättyessä yhdyshenkilöiden postituslistalla on 182 henkilöä. Mikäli kunnat tekevät seutukunnallista yhteistyötä ja työryhmä on nimetty, sama yhdyshenkilö toimii näitten kuntien edustajana. Yhdessä kunnassa saattaa olla kaksikin yhdyshenkilöä, toinen sosiaalisektorilta, toinen terveydenhuollosta. Tähän ovat toimijat itse päätyneet.

### **3.7 Kuntakirje**

Kunnanjohtajille lähetettiin kuntakirje (liite 2) siinä vaiheessa, kun alueella oli seutukokous pidetty. Kirjeen allekirjoittajina olivat sosiaali- ja terveysosaston, poliisiosaston ja pelastusosaston esimiehet. Kirjeessä viitattiin myös SM:n kunnille lähetettyyn kirjeeseen (SM-2005-01261/Tu-0) turvallisuussuunnitelmien tarkistustyön käynnistämisestä. Kirjeessä mainittiin yhdyshenkilöksi lupautuneen henkilön ammattinimike sekä nimi ja ehdotettiin, että kunnanhallitus nimittää em. yhdyshenkilön sekä antaa moniammatilliselle väkivallan ehkäisytyöryhmälle resurssit toimia seutukunnallisen toimintamallin laatimiseksi kunnan turvallisuussuunnitelmaan liitettäväksi. Useista kunnista tulikin kopio kunnanhallituksen kokouksen pöytäkirjasta, jossa ko. henkilön nimitys on virallistettu ja työryhmä asetettu.

Kunnat, joista ei ollut edustusta moniammatillisesta työkokouksessa tai seutukunta, jonka alueella ei kokousta järjestetty, saivat myös kirjeen lääninhallitukselta (liite 3). Tässä pyydettiin nimeämään yhdysenkilö sekä asettamaan moniammatillinen työryhmä sekä viitattiin SM:n kirjeeseen. Myös tämä tuotti joidenkin kuntien osalta tulosta. Kunnat, joissa ei seutukokousta ollut, vastasivat tähänkin huonosti. Koordinaattori kävi vielä tämän seudun kunnanjohtajien kokouksessa esittelemässä hanketta sekä ehdottamassa yhteistyön käynnistämistä, mutta tämäkään ei johtanut toivottuun tulokseen.

### **3.8 Yhdysenkilötapaamiset**

Yhdysenkilöiden työn tukemiseksi, verkostoitumiseksi toisten yhdysenkilöiden kanssa sekä työn jatkuvuuden varmistamiseksi hankkeen päätyttyäkin järjestettiin maakunnallisesti yhdysenkilöille työkokouksia. Aiheet tapaamisiin tulivat yhdysenkilöiltä heille tehdyn s-postikyselyn pohjalta. Porissa ja Tampereella yhdysenkilöpäivä ehdittiin pitää kerran. Jyväskylässä kokoonnuttiin kerran keväällä 2007 ja toinen tapaaminen oli sovittu loppuvuodeksi 2007. Tämä ei kuitenkaan toteutunut vähäisen osanottajamäärän johdosta. Halukkuutta olisi ollut, mutta samanaikaisesti oli liian paljon muita kokouksia ja koulutuksia, joten tämä tilaisuus joutui väistymään. Pohjanmaille suunniteltuun kokoukseen ei keväällä 2007 ollut tulijoita. Uusi yritys oli vielä joulukuussa 2007, mutta silloinkaan ei osallistujia ollut riittävästi ja tilaisuus peruutettiin. Turussa pidettiin tapaaminen keväällä 2007 ja toinen joulukuussa 2007. Yhdysenkilöpäivässä mukana olleet olivat aktiivisia osanottajia tuoden esille omia kehittämisyhdistyksiään ja mallejaan sekä kysymyksiään asian ympäriltä. Toisten kokemuksia pyrittiin hyödyntämään ja ratkaisemaan vastaan tulleita ongelmia kollegoilta saadun opastuksen ja tuen avulla. Myös kontakteja solmittiin ja joillakin alueilla mm. Satakunnassa käynnistyivät tavoitteena olleet omat yhdysenkilötapaamiset.

### **3.9 Väkivaltatyöhön ja tilanteiden käsittelyyn tarvittavan ammatillisen osaamisen kehittäminen**

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöllä on keskeinen rooli ja vastuu perhe- ja lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisemisessä, tunnistamisessa ja siihen puuttumisessa. Tehtävä edellyttää, että työntekijöillä on tähän liittyvää erityisosaamista. Erityisosaamisen puute tuli esille niin aloitusseminaareissa kuin seutukokouksissakin ja saadun palautteen mukaan lisäkoulutus on tarpeen.

Perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisemiseen liittyvä koulutus on Suomessa hajanaista ja puutteellista, mistä johtuen ammatillisen osaamisen taso vaihtelee. Sen vuoksi ammattihenkilöstön peruskoulutusta tulee kehittää niin, että osaamisvaatimuksiin sisällytetään perhe- ja lähisuhdeväkivallan tunnistaminen ja puuttuminen. Myös tietojen ja taitojen ajantasaistamisesta huolehtiminen täydennyskoulutuksen avulla on välttämätöntä laaja-alaisen yhteisvastuun, yhtenevien käytäntöjen ja asiakkaiden oikeusturvan toteutumiseksi palvelujärjestelmässä.

Tähän liittyen Etelä-Suomen lääninhallitus kutsui alueensa toimijat suunnittelukokoukseen keväällä 2006. Myös Länsi-Suomesta oli osallistujia ja näiden osallistujien kanssa ryhdyttiin suunnittelemaan omia vaikuttamiskeinoja myös alueellisesti sekä lisäämään eri oppilaitosten työntekijöiden yhteistyötä. Hankkeen ollessa loppuillaan päättivät molempien läänien työryhmät yhdessä ottaa kantaa Perhon alkamassa olevaan terveyden edistämisen ja terveystarpeiden kaventamisen toimintaohjelmaan. Terveystarpeiden edistämisen politiikkaohjelman yhdeksi vaikuttavuustavoitteeksi on nimetty kansansairauksien ehkäisyyn vaikuttavien elintapamuutosten aikaansaaminen. Väkivaltaa perheissä ja lähisuhteissa voidaan pitää yhtenä suomalaisten kansanterveysongelmana, joka vaatii toimenpiteitä terveyden edistämisen politiikkaohjelmassa. Koska tätä ei ole huomioitu ohjelmassa, työryhmät ehdottavat tältä osin lisäystä ohjelman sisältöön (kannanotto liite 4).

Länsi-Suomen läänin lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyhankkeen koordinaattori on myös mukana EU-komission Daphne -hankkeessa järjestämässä kaksipäiväistä, moniammatillista koulutuskokeilua lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn ja hoitoon yhdessä Porin Diakoniammattikoulun ja Palmenian kanssa. Koulutukseen kutsutaan Satakunnan alueelta terveydenhuollon, lastensuojelun ja muun sosiaalityön työntekijät, poliisit, syyttäjät, kriisikeskukset, opettajat ja aluehälytyskeskuksen työntekijät. Sama koulutus viedään läpi myös muissa osallistujamaissa ja arvioidaan sekä ennen että jälkeen koulutuksen.

Hanke osallistui myös Turun yliopiston täydennyskoulutuskeskuksen ”Huomisen haasteita hoitajille” – koulutuksen suunnitteluun ja toteutukseen. Koulutuksen yhtenä aiheena oli lähisuhdeväkivalta, sen tunnistaminen ja siihen puuttuminen kouluterveydenhoitajan työssä.

### 3.10 Hankkeen aikana tehty muu yhteistyö

Hankkeen toimintamuodoksi valittiin välitön vaikuttaminen välillisen lisäksi. Pyrkimyksenä oli luoda kontakteja ja tavata eri toimijoita mahdollisuuksien mukaan mieluiten henkilökohtaisesti. Lääninsosiaalitarkastajat toivat hanketta esille omissa tilaisuuksissaan sekä sanoin että esittein ja vetosivat omalta osaltaan kuntien päättäjiin ja toimijoihin asian eteenpäin viemiseksi. Paikallislehdille ja radioon annettiin haastatteluja. Yhteistyötä pyrittiin käynnistämään myös lääninhallituksen sisällä poikkihallinnollisesti sivistystoimen ja poliisiosaston kanssa niin lääninsosiaalitarkastajien kuin hankekoordinaattorinkin toimesta. Hankekoordinaattori oli myös maaherraan yhteydessä. Sivistysosaston kanssa yhdessä järjestettiin kolme koulutusta, poliisiosaston kanssa yksi. Tämän lisäksi viimeksi mainittu osasto toimi seutukokouskutsujen välittäjänä omalta osaltaan kihlakuntiin. Lääninhallituksen sisäinen yhteistyö ei kuitenkaan käynnistynyt toivotulla tavalla.

Lääninsosiaalitarkastajat ohjasivat hankkeiden (sosiaalialan kehittämishankkeet, kansallisen terveydenhuollon kehittämishankkeet) arviointityössä toimivia huomioimaan lähisuhdeväkivallan ehkäisytyö yhtenä kehittämisen osa-alueena sekä ohjeistivat ja neuvoivat kuntia yhdyshenkilöiden nimeämisessä ja ehkäisevien työryhmien perustamisessa. Tätä neuvontaa ja suoraa vaikuttamista teki myös hankekoordinaattori niin puhelimitse kuin henkilökohtaisilla käynneilläänkin. Kohteena olivat kuntien sosiaali-, terveys- ja perusturvajohtajat, joiden kokouksiin koordinaattorilla oli mahdollisuus osallistua hankkeesta kertoakseen. Koordinaattori tapasi myös kunnan-/kaupunginjohtajia ja koulutoimenjohtajia. Esimerkkejä onnistuneista tapaamisista on mm. Turun koulujen väkivaltaan puuttumisen malli, jonka työstäminen aloitettiin koulutoimenjohtajan tapaamisella ja siunauksella. Tämän tapaamisen jälkeen koordinaattori kutsui koolle asiasta kiinnostuneet peruskoulun opettajat ja sopi mallin työstämisestä. Sen tekivät kolme turkulaista opettajaa, Tomi Gustafsson, Minna Glogan ja Mirja Ylenius-Lehtonen Malli on levinnyt laajasti ympäri valtakunnan koulujen omien mallien pohjaksi. Turun apulaiskaupunginjohtajan tapaaminen tuotti Turun vapaaehtoisen väkivaltatyöryhmän virallistamisen.

Pirkanmaan alueellisen työryhmän ehdotuksesta lähestyimme hankkeesta Tampereen apulaispormestaria toiveena päästä puhumaan Tampereen kaupunginvaltuustolle. Tämä mahdollisuus toteutuikin siten, että marraskuussa 2007 kirjeitse etukäteen kutsutuille valtuutetuille esitettiin Turun ensi- ja turvakodin työntekijöiden Matti Pennasen ja Timo

Aarnivalan näytelmä Salonkikelpoinen. Näytelmän jälkeen koordinaattori kertoi lähinnä tilastoja Tampereen seudun lähisuhdeväkivaltamääristä ja tästä aiheutuvista kustannuksista. Paikalla oli myös alueellisen työryhmän jäseniä, jotka esittäytyivät ja olivat valmiita vastaamaan kysymyksiin. Keskustelua syntyi lähinnä tarpeesta nimetä työryhmä ja lähteä suunnittelemaan moniammatillista ehkäisyn ja puuttumisen toimintamallia työikäisille ja vanhuksille Tampereelle. Tapaamisen ansioksi voidaan lukea se, että Tampereelle nimettiin työryhmälle puheenjohtaja ja suunnittelutyö saatettiin käyntiin.

Naisiin kohdistuva väkivalta on vakava yhteiskunnallinen ja kulttuurirajat ylittävä ongelma ja varsinkin maahanmuuttajien keskuudessa se voi ilmetä kunniaan liittyvänä väkivaltana, pakkoavioliittojen järjestämisenä, tyttöjen sukuelinten silpomisina, syrjintänä ja rasistisena väkivaltana. Myös maahanmuuttajanaisten ongelmat pyrittiin hankkeen aikana huomioimaan ja yhteistyötä tehtiin Turun Naiskeskuksen kanssa varsinkin kunniaväkivallan ehkäisyyn liittyvissä asioissa. Hanke oli myös voimakkaasti vaikuttamassa Monika-Naisten Voimavarakeskuksen perustamisessa Turkuun.

Maassamme vuosittain järjestettävä väkivaltatyötä tekevien verkostofoorumi pidettiin Turussa syksyllä 2007. Vastuu päivien järjestämisestä kuului hankekoordinaattorille. Päivillä oli runsas osanotto ja päivien aikana päätettiin yhteisestä julistuksesta, joka levitettiin lääninhallituksen tiedotuksen kautta valtakunnan medioihin. Julkilausumassa esitettiin huoli ennaltaehkäisevän työn jatkumisesta valtakunnallisen hankkeen päätyttyä, sillä edelleen tarvitaan tukea ja resursseja päättäjiltä sekä työn valtakunnallista koordinoitua. Liite 5.

### **3.11 Internet-sivut**

Pohtiessamme, miten kaikki kerääntyvä tieto saadaan eri toimijoiden ja kansalaisten ulottuville, päätimme luoda omat internet-sivut Länsi-Suomen läänin sosiaali- ja terveysosaston sivuille. Sivuilta on linkkejä useille eri tahoille, mm. Etelä-Suomen läänin hankesivuille. Sivuille on kerätty kuntien toimintamalleja, yhdyshenkilöt kunnittain, tietoa ajankohtaisista tapahtumista jne. Sivut löytyvät osoitteesta [www.laanhallitus.fi/lansi](http://www.laanhallitus.fi/lansi) -> *sosiaali- ja terveysosasto* -> *hankkeet*. Vaikka hanke päättyy, sivuja tullaan toistaiseksi ylläpitämään ja päivittämään.

### **3.12 Sisäisen turvallisuuden ohjelma**

Valtioneuvosto vahvisti 23.9.2004 sisäisen turvallisuuden ohjelman. Ohjelmassa vahvistettiin linjaukset paikallisen turvallisuussuunnittelun edelleen kehittämiseksi. Linjausten mukaisesti paikallisen turvallisuussuunnitteluun tulee jatkossa sisältää kaikki keskeiset rikoslajit, liikenneturvallisuuden parantamisen, onnettomuuksien ehkäisyn sekä muut turvallisuusuhkat, kuten lähisuhde- ja perheväkivallan. Suunnitelmia tulee koordinoida seudullisesti. Lisäksi niiden yhteensopivuus muiden keskeisten suunnitelmien, kuten hyvinvointisuunnitelmien kanssa, tulee varmistaa.

Sisäasianministeriö asetti 4.4.2005 poikkihallinnollisen työryhmän laatimaan ehdotuksen siitä, miten sisäisen turvallisuuden ohjelman linjaukset tulisi toimenpanna. työryhmä esitti mm., että asetetaan pilottihankkeita testaamaan ja keräämään käytännön tietoa eräistä turvallisuussuunnittelun kannalta keskeisistä asioista. Pilottihankkeita asetettiin kaikkiaan viisi kappaletta. Pilottien työ käynnistyi kesällä 2006.

Pilottihankkeen tarkoituksena on koota käytännön tietoa eräistä turvallisuussuunnittelun kannalta keskeisistä asioista. Toinen keskeinen tavoite on testata linjauksia turvallisuussuunnittelun edelleen kehittämiseksi käytännössä. Tavoitteena on tuoda turvallisuuden kannalta merkittävien sektoreiden väliset vaikutussuhteet selkeämmin havaittaviksi ja täten helpottaa päätöksentekoa ja edistää eri tavoitteiden ja toimenpiteiden asettaminen tärkeysjärjestykseen esim. resurssipäätöksiä tehtäessä. Yhtenä pilottina toimi STM:n Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyhanke. Hankkeen edustajina toimivat Etelä- ja Länsi-Suomen läänien koordinaattorit. Tätä raporttia kirjoitettaessa sisäisen turvallisuuden ohjelma on vielä kesken eikä johtopäätöksiä laaja-alaisesta yhteistyöstä ole käytettävissä.

## **4 SELVITYS LÄHISUHDE- JA PERHEVÄKIVALTAAN KOSKEVAN TOIMINTAOHJELMAN TOTEUTTAMISESTA KUNNISSA**

Toimintaohjelman lähestyessä päätöstään vuoden 2007 lopussa Länsi-Suomen lääninhallitus teki selvityksen alueen kunnissa toimintaohjelman toteutumisesta edellä mainittujen tavoitteiden valossa toimeenpanokauden aikana. Kysely toteutettiin sähköpostitse kaupungin-/kunnanjohtajille osoitetun s-postitse lähetetyn, Webropol-ohjelmalla tehdyn kyselyn avulla.

Kaupungin-/kunnanjohtajia informoitiin kyselyn ohjekirjeessä, että kyselyyn voi vastata kaupungin-/kunnanjohtajan sijaan kunnassa toimintaohjelmaa varten nimetty yhdyshenkilö tai vastaavasti joku muu, joka on perehtynyt toimintaohjelman toteuttamiseen kunnassa.

Kyselyssä (20 kysymystä) kartoitettiin, onko kuntaan luotu toimintamalli eri toimialoja tai toimipaikkoja varten, miten toimintamallissa on huomioitu palvelut aikuisille ja lapsille/nuorille, onko kuntaan nimetty moniammatillista työryhmää lähisuhde-/perheväkivaltaan, minkälaisia työkäytäntöjä tai – menetelmiä kunnassa käytetään lähisuhde- ja perheväkivaltatyössä ja/tai sen ehkäisyssä ja mitä on suunnitteilla, onko kunnassa päätetty yhteistyöstä seudullisesti tai maakunnallisesti tai järjestöjen kanssa, onko kunnan henkilöstölle järjestetty koulutusta, miten väkivaltatyö on huomioitu sosiaalipäivystyksessä sekä miten väkivaltatyön toteutumista arvioidaan kunnassa.

Kysely lähetettiin kaikille Länsi-Suomen läänin 189 kunnalle, joista 123 vastasi (vastausprosentti 65 %). Maakunnittain vastauksia tuli suhteellisen tasaisesti. Prosenttiosuuksina vastaajakuntia Keski-Pohjanmaalla oli 66,7 %, Etelä-Pohjanmaalla 65,4 % Pohjanmaalla 64,7 %, Keski-Suomessa 64,3 %, Varsinais-Suomessa 52,8 %, Satakunnassa 72 % ja Pirkanmaalla 82,1 %. Yli 20 000 asukkaan kaupungeista vastasi 15 ja näiden joukossa oli mm. Turku, Tampere, Jyväskylä, Vaasa ja Pori. Kokonaisuutena vastaajakuntia asukasluvun mukaan tarkasteltuna vastauksia tuli tasaisesti kaikenkokoisista kunnista.

Useissa kunnissa nähtiin, että toimintaohjelmalla on ollut vaikutusta kunnan lähisuhde- ja perheväkivaltatyön kehittämiseen. Osassa kunnista toimintaohjelma on luotu, toisissa se on edelleen työn alla ja osassa kuntia ei ole vielä aloitettu minkäänlaisia toimenpiteitä toimintaohjelman tavoitteiden saavuttamiseksi. Seuraavassa tarkastellaan tarkemmin selvityksen tuloksia.

#### Väkivaltatyön organisointi kunnassa (onko käsitelty valtuustossa, ltk:ssa tai hallituksessa)

Asiaa oli käsitelty 25 kunnassa ja 17 kunnassa asia oli vireillä. Valtaosassa vastanneista kunnista väkivaltatyön organisointia omassa kunnassa ei ollut käsitelty missään kunnan päättävässä elimessä.

### Lähisuhde- ja perheväkivaltatyön toimintamallit ja toimipaikat

Osa kunnista oli saanut toimintamallinsa valmiiksi, suunnitteilla toimintamalli oli noin joka kolmannessa kunnassa, yhteensä 124 kunnassa malli on luotu tai työn alla (liite 6). Jo olemassa olevat tai suunnitteilla olevat toimintamallit koskivat pääasiassa lapsia ja nuoria koskevia toimialoja eli päivähoidoa, koulutoimea ja neuvolatoimintaa. Seuraavaksi eniten mainittiin toimintamalleja olevan olemassa tai suunnitteilla sosiaalitoimeen (vanhustyö, kotipalvelu, päihdepalvelut), terveystoimeen (terveyskeskus, mielenterveyspalvelut), poliisiin ja nuorisotoimeen. Yksittäisiä mainintoja saivat mm. sovittelu, vammaistyö, perhetyö ja erikoissairaanhoido. Noin puolessa vastanneista kunnista ei ole eri toimipaikkoja tai -aloja koskevia toimintamalleja.

8. Onko lähisuhde-/perheväkivaltatyön toimintamallissa/-malleissa huomioitu palvelut?

Kysymykseen vastanneet: 58 (ka: 1,5)



### Väkivaltatyön organisointi kunnassa

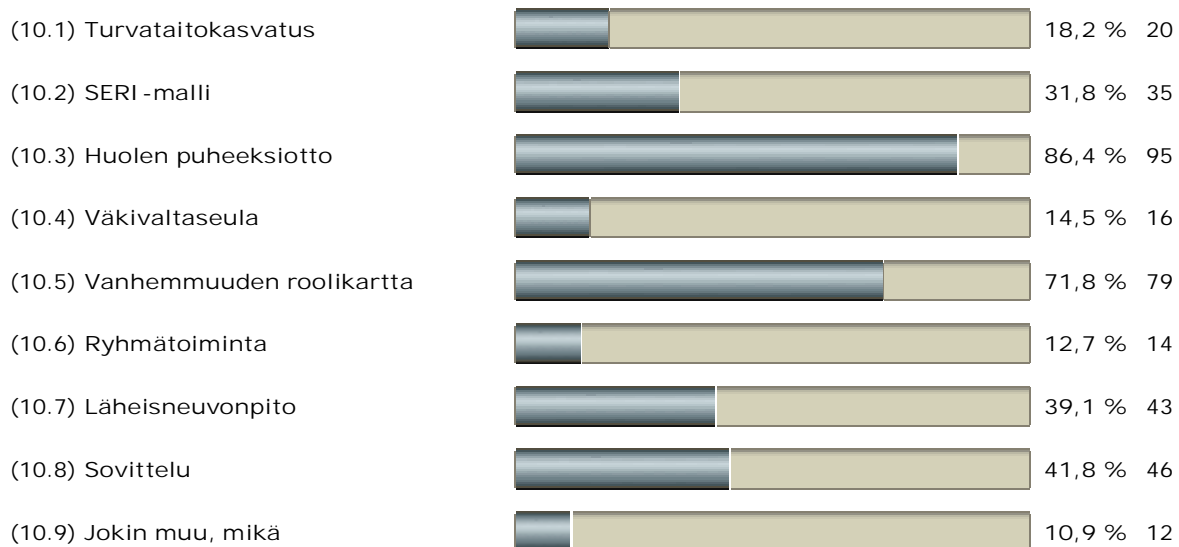
Moniammatillinen työryhmä on nimetty vajaassa neljänneksessä vastaajakunnista ja suunnitteilla se on 15 %:ssa vastaajakunnista. Väkivaltatyön arviointi oli toteutettu ainoastaan 6 %:ssa vastaajakunnista ja arviointi on suunnitteilla neljänneksessä vastaajakunnista.

### Väkivaltatyön ehkäisyssä käytettävät menetelmät

Selvityksessä kysyttiin mitä seuraavista työmenetelmistä kunnassa käytetään ehkäisevässä väkivaltatyössä: turvataitokasvatus, SERI-malli, huolen puheeksiotto, väkivaltaseula, vanhemmuuden roolikartta, ryhmätoiminta, läheisneuvonpito sekä sovittelu. Eniten näistä oli käytetty huolen puheeksiottoa (86,4 %) ja vanhemmuuden roolikarttaa (71,8 %). Myös SERI-malli, läheisneuvonpito ja sovittelu olivat paljon käytettyjä työmenetelmiä. Vaihtoehtoina valmiiksi annettujen menetelmien lisäksi mainittiin käytössä olevan myös verkostokartta ja verkostopalaverit.

10. Merkitse seuraavista vaihtoehtoista työkäytännöt tai -menetelmät, joita kuntanne lähisuhte-/perheväkivaltatyöhön ja/tai sen ehkäisyyn käytetään?

Kysymykseen vastanneet: 110 (ka: 4,7)



Erilaisten työkäytäntöjen käyttöön ottaminen sekä toimintamallien ja toimintasuunnitelmien tekeminen oli suunnitteilla useassa kunnassa. Suunnitteilla oleviksi työmenetelmiksi vastauksissa mainittiin mm. turvataitokasvatus, huolen puheeksiotto, vanhemmuuden roolikartta, läheisneuvonpito, verkostokartta, sovittelu, ajankäyttöympyrä ja audit-lomake sekä erilaiset kyselyt ja seulat.

### Alueellinen yhteistyö

Vastaajakunnista kolmannes oli päättänyt toteuttaa väkivaltatyön seudullisesti tai maakunnallisesti ja tätä suunnittelee viidesosa vastaajakunnista. Järjestöjen kanssa toteutettavasta yhteistyöstä väkivaltatyön osalta oli päätetty tai yhteistyö on suunnitteilla yhteensä 26 %:ssa vastaajakunnista.

### Henkilöstön ammatillinen lisä- tai täydennyskoulutus

Ammatillista lisä- tai täydennyskoulutusta oli järjestetty tai koulutuksen järjestäminen on suunnitteilla yhteensä 55 %:lla vastaajakunnista. Koulutusta oli järjestetty monille eri henkilöstöryhmille. Ylivoimaisesti eniten koulutusta oli järjestetty sosiaalityöntekijöille. Useassa vastauksessa mainittiin myös hoitotyöntekijät, koulutoimen edustajat (esim. opettajat) sekä päivähoido tahoina, joille lisä- tai täydennyskoulutusta oli järjestetty. Näiden

lisäksi koulutusta olivat saaneet mm. neuvolan henkilökunta ja perhetyöntekijät, nuorisotyöntekijät, kotipalvelun henkilökunta, poliisi sekä seurakunnan työntekijät.

Koulutuksen aiheina oli usein ollut jokin yksittäinen työmenetelmä. Koulutusta oli järjestetty mm. huolen puheeksiotosta, turvataitokasvatuksesta, läheisneuvonpidosta, verkostoyhteistyöstä sekä vanhemmuuden roolikartasta. Koulutuksia oli järjestetty myös laajemmista kokonaisuuksista kuten lähisuhte- ja perheväkivallasta, väkivallan tunnistamisesta, väkivallan muodoista, hyväksikäytöstä, lasten pahoinpitelystä, varhaisesta puuttumisesta ja väkivallan kohtaamisesta. Koulutukset olivat olleet pituudeltaan 1-2 päivää tai muutaman tunnin mittaisia.

### Sosiaalipäivystys väkivaltatyössä

Väkivaltatyö oli erikseen huomioitu sosiaalipäivystyksessä 35 vastaajakunnassa ja suunnitteilla se oli 10 kunnassa. Kymmenen kuntaa ilmoitti, ettei heillä ole järjestetty sosiaalipäivystystä. Kunnissa, joissa väkivaltatyö oli erikseen huomioitu sosiaalipäivystyksessä, se oli huomioitu mm. kriisikeskuksen palvelujen käyttönä, mahdollisuutena kiireelliseen päivystysaikaiseen sijoitukseen kodin ulkopuolelle (esim. turvasuntoon tai ensi- ja turvakotiin), poliisin konsultointina sekä väkivallan kohdanneiden ohjaamisena erilaisiin palveluihin, kuten esim. kriisikeskukseen.

### Ohjelman toimeenpanon arviointi kunnissa

Valtakunnallisen väkivaltatyön toimintaohjelman koettiin monen kunnan kohdalla vaikuttaneen positiivisesti kunnan oman väkivaltatyön kehittämiseen.

19. Arvioi, onko valtakunnallisella lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan ehkäisemisen toimintaohjelmalla ollut vaikutusta kunnan lähisuhte-/perheväkivaltatyön kehittämiseen?

Kysymykseen vastanneet: 120 (ka: 1,9)

(19.1) Kyllä		42,5 % 51
(19.2) Ei		25,8 % 31
(19.3) Ei tietoa		31,7 % 38

Monesta kunnasta tuli selvityksen aikana myös suullisesti viestiä, että vaikka heillä ei ole tähän mennessä reagoitu valtakunnalliseen lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyhankkeeseen, nyt tehty selvityspyynnö herätti kunnassa miettimään väkivaltatyön kehittämistä jatkossa. Kunnanjohtajien/sosiaali- ja terveysjohtajien yhteydenotot selvityspyynnön pohjalta hankekoordinaattoriin saivat aikaan hedelmällisiä keskusteluja aiheesta ja väkivallan ehkäisytyön tarpeellisuudesta ja työn käynnistymisen sellaisissakin kunnissa, joissa ei vielä moniammatillista yhteistyötä ollut aloitettu. Huomionarvoista on, että kysymykseen eniten evastauksia tuli juuri niistä kunnista, joissa ei seutukokousta ollut tai joista ei oltu osallistuttu alueelliseen kokoukseen.

#### Arvio kunnassa onnistuneista ja epäonnistuneista toimenpiteistä toimintaohjelman toimeenpanossa

Kysymykseen vastanneiden kuntien joukossa nähtiin toimintaohjelman käsittelemä aihepiiri pääsääntöisesti tärkeänä ja monessa kunnassa toimintamalli tai -ohjeistuksen tekeminen on parhaillaan käynnissä. Hankkeen johdosta myös seudullista yhteistyötä toimintamallien valmistelussa on monen kunnan kohdalla aloitettu. Muutamissa vastauksissa mainittiin väkivaltatyön toimintamallin jatkossa sisältyvän vuoden vaihteessa voimaantulevan uuden lastensuojelulain mukaiseen lastensuojelusuunnitelmaan. Eri toimijoiden välisen moniammatillisen yhteistyön mainittiin toimivan, kuntien henkilökunta on motivoitunut työskentelemään aiheen parissa ja koulutukset ovat olleet toimivia. Joissakin kunnissa on ollut myös aiheeseen liittyviä omia hankkeita, kuten empatiakasvatushanke ja psykososiaalisen työn hanke.

Yksittäisinä onnistuneina toimenpiteinä mainittiin mm. seuraavia: aihe on liitetty osaksi joka talouteen jaettavaa kuntatiedotetta, lastensuojeluilmoituksia oli tehty aiempaa enemmän ja niihin puututaan nopeasti, paikallinen kriisikeskus toimii onnistuneesti, yhteistyö ensi- ja turvakodin kanssa toimii hyvin, oli luotu käytäntö turva-asunnon sekä juridisen avun käyttämiseen perheväkivaltatilanteissa, perheväkivallasta laadittu, painettu ja levitetty esite, koulupsykologin virka saatu kuntaan sekä psykiatrian erikoissairaanhoidtaja sosiaalityön avohoitoon.

Epäonnistumiseen liittyen vastauksissa nousi eniten esille ajanpuute. Joissain kunnissa oli herätty hankkeen tavoitteiden kartoittamiseen ja toimintaan varsin myöhäisessä vaiheessa,

jonka takia esim. toimintamallin tekeminen on vielä kesken. Suurempana ongelmana kuitenkin tunnuttiin pitävän ajanpuutetta hankkeeseen panostamisessa. Monessa kunnassa mainittiin olevan vähäiset työntekijäresurssit, joista on hankala irrottaa tarvittavaa työpanosta toimintaohjelmaan sisältyvien tavoitteiden ja toimenpiteiden suunnitteluun ja toteuttamiseen. Myös vastuutahon puuttuminen ja kunnan johdon motivaation puute asiaan perehtymisen suhteen koettiin hankaloittavana tekijänä. Joissain vastauksissa mainittiin myös huono tiedonkulku eri viranomaisten välillä. Joidenkin kuntien vastauksissa nousi esiin näkemys erillisten toimintamallien tai -ohjelmien luomisen tarpeettomuudesta.

## **5 YHTEENVETO JA JOHTOPÄÄTÖKSET**

Selvityksestä nousi selkeästi esiin, että valtaosassa Länsi-Suomen läänin kunnista tiedostetaan väkivaltatyön tärkeys ja sen suhteen on myös ryhdytty valtakunnallisen hankkeen herättämänä toimimaan. Toimintamalleja on luotu tai niitä ollaan parhaillaan valmistelemaan eri puolilla lääniä. Yhteistyötä on lisätty niin kunnan sisällä eri viranomaisten välillä kuin myös kuntien välisenä seudullisena tai maakunnallisena yhteistyönä. Monessa kunnassa on otettu käyttöön erilaisia työmenetelmiä väkivaltatilanteiden tunnistamiseksi ja niihin puuttumiseksi. Henkilöstöä on koulutettu ja sitoutettu väkivaltatilanteiden tunnistamiseen ja niihin puuttumiseen ja näin rohkaistu ottamaan asia esille omassa työssään.

Voidaan katsoa, että valittu menettelytapa osoittautui tämän hankkeen kohdalla toimivaksi. Tavoitteena oli tukea kuntia itse luomaan omat toimintamallinsa ja 124 kunnassa työ käynnistyikin. Hankkeen painotuksesta johtuen useat mallit on luotu lasten ja nuorten auttamiseksi, mutta samalla on käynnistynyt myös pohdinta muitten ikäluokkien osalta ja mallien työstäminen esim. väkivaltaa kohtaavien vanhusten auttamiseksi. Lääninhallitukselle lähetetyt mallit löytyvät hankkeen nettisivuilta.

Kuntien työntekijät olivat tyytyväisiä, että asiaa vei eteenpäin ja tuki kuntien ulkopuolinen taho. Näin toimien oli helpompi tavoittaa eri hallintokuntien edustajat yhteistyöhön ilman yhdenkään nousemista ”määrääväksi” tahoksi. Työntekijät tunsivat olevansa samalla tasolla ja ”samassa veneessä” keskenään, mikään hallintokunta ei ollut yksinään asiasta vastuussa eikä voinut toimia ohjeistajana ja määrääjänä toisten suuntaan. Täysin neutraalia ulkopuolista

tahoa siis tarvittiin ja arvostettiin käynnistämään moniammatillista yhteistyötä saumattomien palveluketjujen luomiseksi. Lisäksi muihin toimijoihin tutustuminen helpottaa yhteistyötä muillakin osa-alueilla.

Hyväksi osoittautui myös seutukokousten sisältö. Koska hankkeen yhtenä päätavoitteena oli tehostaa varhaista puuttumista ongelmaan erityisesti lasten ja nuorten auttamiseksi, rakennettiin päivät lasten auttamisen näkökulmasta. Auttamalla lapsia autetaan samalla koko perhettä ja katkaistaan ylisukupolvinen käyttäytymismalli väkivaltaisen käyttäytymisen osalta. Varhainen puuttuminen säästää inhimillisten kärsimysten lisäksi myös kuntien varoja pitkällä aikajänteellä, vaikka tulosta eivät päättäjät kenties vielä omalla toimintakaudellaan näekään. Hyöty saattaa tulla esille myös muun kuin oman hallintokunnan menoissa, mutta siitä huolimatta varhaisen puuttumisen merkitys tulisi nähdä kunnan kokonaismenojen osalta.

Vaikka hanke painottui lapsiin ja nuoriin, huomioitiin myös erityisryhmät, kuten vammaiset ja maahanmuuttajat. Huoli vanhusten kokemasta väkivallasta nousi myös voimakkaasti esille. Vanhusten kokemaan väkivaltaan puuttumista pidettiin vaikeana, ellei vanhus itse hakenut apua. Tätä ongelmaa yritettiin ratkaista seutukokouksissa ja löytää yhteistyössä keinoja puuttua ja auttaa.

Kokouksissa työntekijät saivat kuvan muitten toimijatahojen toimenkuvista ja osaamisalueista, jolloin luottamus toisen sektorin työntekijöitten osaamiseen ja kykyyn toimia lisääntyi. Samalla myös oletukset toisten töistä faktojen rinnalla hälvenivät sekä tieto käytetyistä työmenetelmistä ja perustelut niiden käyttöön avasivat ymmärrystä muissa toimijoissa. Yhteiset alueet löytyivät ja mahdolliset puutteet palveluketjun toiminnassa tulivat esille ja loivat pohjan yhteistyön käynnistämiseksi. Traumapsykoterapeutin luento lähisuuhdeväkivallan vaikutuksesta lapseen korosti ennaltaehkäisyn tärkeyttä ja mahdollisimman varhaisen puuttumisen merkitystä jokaisen ammattikunnan kohdalla. Esim. poliisille se selkiytti lastensuojeluilmoituksen tekemisen merkitystä, vaikka kotihälytyksen aiheena on vanhempien välinen väkivalta. Myös salassapitosäännöksistä ja ilmoitusvelvollisuudesta käytiin runsasta keskustelua ja pyrittiin madaltamaan yhteydenottokynnystä ja löytämään yhteiset käytännöt näissäkin.

Suurimpana ongelmana toimintaohjelman toimeenpanon toteuttamisessa koettiin hankaluus irrottaa kunnan niukoista sisäisistä resursseista työntekijöiden aikaa hankkeeseen

perehtymiseen, kehittämiseen ja sen eteenpäin viemiseen. Koska yksikään sektori ei yksistään ole vastuussa lähisuhdeväkivallan ehkäisemisestä eikä hoidosta eikä sitä myöskään yksinään ongelman monitahoisuuden vuoksi pysty hoitamaan, tarvitaan kuntajohdon sitoutumista. Asian etenemiseksi kunnissa tulee johdon sitoutua toimintaohjelman tavoitteisiin sekä selkeästi määritellä vastuutaho. Johtohenkilöiden jääminen paikoitellen ulkopuolelle kävi ilmi kuntakyselyn kautta. Kunnanjohtajalla ei välttämättä ollut tietoa hankkeesta tai sen etenemisestä alueellaan, vaikka kunnassa saattoi jo olla valmistumassa oma toimintamallinsa.

Länsi-Suomen läänissä on paljon pieniä kuntia ja käynnissä oleva Paras-hanke ja kuntien yhdistymiset sekä kihlakuntaudistukset hidastavat tai estävät uusien toimintamallien luomista. Ensin halutaan selvittää yhteistyötahot ja vasta sitten luoda niiden pohjalta suunnitelmat. Jatkossa onkin tärkeää, että jo alkanut yhteistyö ei katkea uusien kuntaliitosten ja Paras-hankkeen tuomien muutosten myötä. Kunnat tarvitsevat juuri nyt tukea pitääkseen työn käynnissä ja saadakseen vahvistusta yhteistyölle mahdollisten uusien kumppanien kanssa ja uusissa toimintaympäristöissä. Pienten kuntien ongelmana on myös auttajatahojen vähäisyys. Väkivallan eri osapuolille ei yleensä voida antaa apua saman työntekijän, esim. kunnan ainoan sosiaalityöntekijän toimesta. Tästä johtuen voimien yhdistäminen seutukunnallisen yhteistyön ja verkostoitumisen merkeissä on perusteltua.

Lähisuhde- ja perheväkivallan tekijöiden ja uhrien kohtaaminen on vaikeaa ja henkisesti raskasta ilman riittävää koulutusta ja yhteistyön tuomaa tukea. Asia mielellään siirretään jollekin muulle, taikka ei (uskalleta) nähdä ongelmaa, ellei kunnassa ole selkeästi sovittu toimintamallia työntekijän tueksi uhreja, tekijää tai kokijoita kohdatessa. Vaarana on myös, että työ henkilöityy jääden yksittäisen henkilön varaan ollen täten todella haavoittuvainen esim. työpaikan vaihdoksen tai ko. henkilön väsymisen ja kuormittumisen vuoksi. Tämän estämiseksi ja toiminnan varmistamiseksi kuntien tulee virallistaa moniammatilliset työryhmät seuraamaan yhteistoiminta-alueittain lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan yleisyyttä sekä puuttumaan yhteistyössä ongelmiin, päivittämään toimintamalleja ja koordinoimaan väkivallan ehkäisytyötä osana kuntien yleistä turvallisuutta. Lähisuhdeväkivallan ehkäisytyö tulee nähdä yhtenä osana kuntien hyvinvoinnin edistämistä ja liittää osaksi kuntien hyvinvointipolitiikkaa ja turvallisuussuunnitelmia. Lisäksi kuntien tulee järjestää säännöllisesti lähisuhdeväkivallan ehkäisyyn liittyvää moniammatillista täydennyskoulutusta sekä huolehtia työnohjauksesta työntekijöilleen.

Yhtenä hankkeen tavoitteena oli kehittää väkivaltatyöhön ja tilanteiden käsittelyyn tarvittavaa ammatillista osaamista. Kuntien työntekijöiltä saadun palautteen mukaan tähän on tarvetta. Länsi-Suomen läänissä tämä on huomioitu mm. alueellisten asiantuntijatyöryhmien kokoonpanoissa. Jokaisessa työryhmässä oli yliopiston/ ammattikorkeakoulun edustus. Lisäksi yhteistyö eri koulutustahojen kanssa on saatu käyntiin hankkeen loppupuolella. Tarkoituksena on hankkeen päätyttyäkin jatkaa aloitettua työtä ja luoda eri toimijatahojen kanssa yhteistyössä Tampereen seudulle (myös Porin DiakoniaAMK mukana) sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja täydennyskoulutukseen toisiaan tukevat koulutussuunnitelmat lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyyn ja hoitoon.

Lähisuhde- ja perheväkivallan määrään, sen vähentymiseen tai lisääntymiseen hankkeen aikana on vaikea ottaa kantaa, koska dokumentointi sosiaali- ja terveydenhuollossa on erittäin puutteellista. Edes suuntaa antavia lukuja oli vaikea saada, koska sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmistä puuttuvat kirjaamis- ja tietojärjestelmät, joiden kautta olisi mahdollista saada tietoa väkivallasta aiheutuvista ongelmista ja niiden hoidosta. Toisena syynä on se, että muitten oireiden ja vammojen takaa ei väkivaltaa tunnistettu. Jatkossa tähän tulee kiinnittää huomiota, opastaa vastaanotoilla työskenteleviä kysymään väkivallasta ja kirjaamaan havainnot. Kirjaamiskäytäntöjen tulee olla valtakunnallisesti yhteneväiset eli Suomeen tarvitaan valtakunnallista kehittämis- ja resurssikeskusta työn tueksi ja ohjaamiseksi kuin myös tutkimustiedon tuottamiseksi ja levittämiseksi.

Työ lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan ehkäisemiseksi on kunnissa käynnistynyt, tietoisuus palvelujen tarpeesta on herännyt, toimintamalleja on tehty tunnistamisen ja puuttumisen tueksi, saumattomat palveluketjut ja yhdyshenkilöverkostot luotu, mutta vielä on paljon tehtävää toiminnan juurruttamiseksi osaksi toimintakäytäntöjä. Jatkossa huomio tulee kiinnittää mm. tunnistamisen ja puuttumisen jälkeen tapahtuvaan väkivaltaa kokeneen irrottautumisen tukemiseen ja eheytymiseen. Ei riitä, että ongelma nostetaan esille ja annetaan ensiapu, vaan elämän uudestaan rakentaminen vaatii pitkäkestoista tukea ja kanssakulkemista, joita kuntien tulee voida tarjota yhteistyössä muitten toimijatahojen, mm. seurakuntien ja järjestöjen kanssa.

Valtakunnallinen hanke on päättynyt, mutta Länsi-Suomen läänissä lähisuhteissa ja perheissä tapahtuvan väkivallan ehkäisy jatkuu uuden terveyden edistämisen määrärahan turvin yhtenä osana terveyden edistämistä ja syrjäytymisen ehkäisyä.

## **Liite 1: Kehittämisyhmien jäsenet hankkeen päättyessä**

### **Pohjanmaan, Etelä-Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan alueellinen asiantuntijatyöryhmä:**

Vanhempi rikoskonstaapeli Ann-Cathrine Engström-Käld  
Sosiaalityöntekijä Janina Häggblom, Pietarsaaren sosiaalitoimisto  
Sosiaalityöntekijä Oili Hagström, Kokkolan kaupunki  
Toiminnanjohtaja Marita Loukiainen, Kokkolan Ensi- ja turvakoti  
Terveystenhoitaja Päivi Nevala, Seinäjoen seudun terveystyöntekijät  
Miestyöntekijä Tapio Oikarinen, Vaasan Ensi- ja turvakoti, miestyö  
Yliassistentti Seija Ollila, Vaasan yliopisto  
Kehittämissuunnittelija Anne Saarijärvi, Sosiaalialan osaamiskeskus Sonet Botnia  
Kriisityöntekijä Juha Turpeinen, Kriisikeskus Mobile, Seinäjoki  
Lääninsosiaalitarkastaja Lea Liukku, Länsi-Suomen lääninhallitus  
Työryhmän puheenjohtajana toimi Tapio Oikarinen ja varapuheenjohtajana Lea Liukku

### **Pirkanmaan alueellinen asiantuntijatyöryhmä:**

Suunnittelija Marianne Aalto, Pikassos  
Terveystieteiden erikoislääkäri Eija-Liisa Ala-Laurila, Tampereen keskuslastenneuvola  
Ylitarkastaja Kalevi Juntunen, Länsi-Suomen lääninhallitus, Tampere  
Psykologi Risto Karttunen, Tampereen kaupungin perheneuvola  
Maahanmuuttoasiain päällikkö Pirjo Pajunen, Pirkanmaan TE-keskus  
Kriisityön johtaja Jukka Saarni, Setlementti Naapuri, Tampere  
Lehtori Tapio Salomäki, Pirkanmaan amk/sosiaaliala  
Lastensuojelun johtaja Sinikka Taipale, Tampereen Ensi- ja turvakoti ry  
Johtava sosiaalityöntekijä Sisko Vesander, Tampereen kaupunki  
Vanhempi rikoskonstaapeli Ritva Virtanen, Tampereen kihlakunnan poliisilaitos  
Lääninsosiaalitarkastaja Marjatta Aittolahti, Länsi-Suomen lääninhallitus, Tampere  
Työryhmän puheenjohtajana toimi Risto Karttunen ja varapuheenjohtajana Marjatta Aittolahti

### **Keski-Suomen alueellinen asiantuntijatyöryhmä:**

Suunnittelija Raili Haaki, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus  
Lehtori Juha Holma, Jyväskylän yliopisto  
Kriisi- ja traumapsykoterapeutti Monica Hynninen, Jyväskylä  
Vanhempi rikoskonstaapeli Jussi Hyvönen, Jyväskylän kihlakunnan poliisilaitos  
Koululääkäri Maili Kyllästinen, Jämsän kaupunki  
Psykologi Kaija Lajunen, Famservices Oy  
Psykologi Mika Lappalainen, Äänekosken perheneuvola  
Ylihoitaja Leena Lyytinen, Palokan ktt:n ky  
Kiertävä sosiaalityöntekijä Hannele Metsäranta, Keski-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus  
Kättilö Siw Nykänen, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri  
Lehtori Meeri Pekonen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu  
Sosiaalityöntekijä Maarit Pöyhönen, Keski-Suomen sairaanhoitopiiri  
Perushoitaja Marjo Sjöblom, Jyväskylän kaupunki  
Sosiaalityöntekijä Tuija Sojakka, Keski-Suomen ensi- ja turvakoti  
Kriisityöntekijä Sinikka Vuorela, Kriisikeskus Mobile, Jyväskylän Seudun mielenterveysseura  
Yliopettaja Pirjo Tiikkainen, Jyväskylän ammattikorkeakoulu  
Lääninsosiaalitarkastaja Aino Arponen, Länsi-Suomen lääninhallitus, Jyväskylä  
Työryhmän puheenjohtajana toimi Mika Lappalainen ja varapuheenjohtajana lääninsosiaalitarkastaja Aino Arponen

### **Varsinais-Suomen ja Satakunnan alueellinen asiantuntijatyöryhmä:**

Vastaava sosiaaliohjaaja Aija Aaltonen, Turun Ensi- ja turvakoti ry  
Johtava sosiaalityöntekijä Tuula Abdo, Turun kaupungin sosiaalikeskus  
Kehittämispäällikkö Merja Anis, Varsinais-Suomen sosiaalialan osaamiskeskus  
Osastonhoitaja Katriina Bildjuschkin, Turun terveystoimi/ehkäisyneuvola  
Perheterapeutti Kitty Enbom, perhe- ja taideteapiavastaanotto Gaia  
Terveyskeskuslääkäri Anne-Mari Helkkula, Turun terveystoimi  
Sosiaalityöntekijä Arja Kortteenpohja, Satakunnan keskussairaala, os. MO  
Komisario Ari-Pekka Lehtinen, Turun kihlakunnan poliisilaitos  
Vastaava sosiaalityöntekijä Leila Linnainmaa, Porin sosiaalikeskus

Sosiaalityön professori Leo Nyqvist, Turun yliopisto, Sosiaalipolitiikan laitos

Diakoni Erja Perälä, Turun ja Kaarinan ev.lut. seurakunnat

Kriisityöntekijä Sirpa Pöllänen, Salon seudun kriisikeskus

Toiminnanjohtaja Arja Saarinen, Porin Ensi- ja turvakotiyhdistys

Kriisityöntekijä Sari Salminen, Rauman kriisikeskus

Terveydenhoitaja Susanna Syrjälä, Vaskion neuvola

Lääninsosiaalitarkastaja Marita Beijar, Länsi-Suomen lääninhallitus

Työryhmän puheenjohtajana toimi Kitty Enbom ja varapuheenjohtajana

lääninsosiaalitarkastaja Marita Beijar

## Liite 2: **Kuntakirje**



### LÄNSI-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS LÄNSSTYRELSEN I VÄSTRA FINLANDS LÄN

X.X.2006

Kunnanjohtaja X.X.  
Kunta

VIITE: SM:n poliisiosaston kirje 29.8.2006 SM-2005-01261/Tu

ASIA: LÄHISUHDE- JA PERHEVÄKIVALLAN EHKÄISYHANKE SEKÄ  
SEUTUKUNNALLISEN VÄKIVALTATYÖRYHMÄN YHDYSHENKILÖN  
NIMEÄMINEN JA TOIMINTAOHJELMAN LAATIMINEN

#### **Yleistä**

Turvallisuus on jokaisen perusoikeus ja hyvinvoinnin perusta. Väkivalta murentaa tätä turvallisuutta. Lisäksi väkivallalla on muita monimuotoisia ja vakavia vaikutuksia. Väkivallan varhaisella tunnistamisella ja siihen puuttumisella voidaan jopa pelastaa ihmishenkiä, estää tai vähentää väkivallan traumatisoivia vaikutuksia sekä ylisukupolvisia väkivaltaisen käyttäytymisen perimää. Väkivallan uhrien ja tekijöiden näkökulmasta nykyisessä palvelujärjestelmässä on puutteita. Palvelutarjonta on satunnaista ja palvelujen saatavuudessa on alueellisia eroja. Erityispalvelut ovat keskittyneet lähinnä suurempiin kaupunkeihin.

## **Toimintaohjelma lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi**

Väkivalta on nostettu esille hallitusohjelmassa sukupuolten välisenä tasa-arvokysymyksenä ja kansalaisten turvallisuutta heikentävänä ilmiönä.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on laadittu kattava toimintaohjelma lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi vuosille 2004 – 2007. Toimintaohjelman tavoitteena on parantaa opetus- sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erityispalveluverkostoa väkivallan uhreille ja tekijöille, tehostaa varhaista puuttumista ongelmaan erityisesti väkivaltaa näkevien ja kokevien lasten ja nuorten auttamiseksi sekä kehittää väkivaltilanteiden käsittelyyn tarvittavaa ammatillista osaamista.

Lääninhallitukset vastaavat alueellisesti ohjelman toimeenpanon toteutuksesta kunnissa.

### **Toimenpide-esitykset kunnille**

Väkivallan ehkäisy tulee sisällyttää osaksi kaikkien hallinnonalojen ja toimintayksiköiden tavoitteita ja työkäytäntöjä. Väkivallan ehkäisemiseksi tehtävä työ on hyvä kytkeä myös kunnallisiin ja seudullisiin turvallisuus- ja hyvinvointiohjelmiin ja strategioihin. Tulosten saavuttaminen edellyttää väkivallan tunnistamista, toimijatahojen yhteistyötä sekä päättäjien sitoutumista.

Hankkeen konkreettisena tavoitteena on saada joka kuntaan väkivallan ehkäisytyön vastuhenkilö, perustaa kuntaan/seutukuntaan moniammatillinen väkivallan ehkäisytyöryhmä ja tehdä kuntaan/seutukuntaan väkivallan toimintaohjelma.

Lääninhallitus on järjestänyt seutukunnallisen työkokouksen seutukunnassanne X.X.2006 yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Työkokouksen kuluessa sovittiin paikallisen toimintamallin luomisesta ja sovittiin yhdyshenkilö joka kuntaan sekä vastuulliset toimijat. Kunnassanne yhdyshenkilöksi lupautui XX.

**Ehdotus:** Kunnanhallitus nimittää em. yhdys henkilön sekä antaa moniammatilliselle väkivallan ehkäisyryhmälle resurssit toimia kunnallisen/seutukunnallisen toimintamallin laatimiseksi **kunnan turvallisuussuunnitelmaan liitettäväksi.**

Tarkempaa tietoa STM:n hankkeesta ”Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisy 2004 – 2007” saa jokaiseen kuntaan jaetusta oppaasta ”Kenelle lyönnit kuuluvat / Vem angår våldet?” sekä sivuilta

[www.sosiaalihanke.fi/Resource.phx/sosiaalihanke/hankkeet/vakivalta/index.htx](http://www.sosiaalihanke.fi/Resource.phx/sosiaalihanke/hankkeet/vakivalta/index.htx)

Myös läänin hankekoordinaattori Hanna Lintula p. 0205 17 2275 tai 0400-728 483 antaa lisätietoa asiasta.

Lähisuhdeväkivallan vähentämisen puolesta

Läänin sosiaali- ja terveysneuvos

Pekka Paatero

Lääninpoliisijohtaja

Mikko Paatero

Lääninvalmiusjohtajan sijaisena

Risto Kekki

### Liite 3: Yhdyshenkilön nimeäminen



## LÄNSI-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS LÄNSSTYRELSEN I VÄSTRA FINLANDS LÄN

X.X.2006

Kunnanjohtaja X.X.  
Kunta

VIITE: SM:n poliisiosaston kirje 29.8.2006 SM-2005-01261/Tu

ASIA: LÄHISUHDE- JA PERHEVÄKIVALLAN EHKÄISYHANKE SEKÄ  
SEUTUKUNNALLISEN VÄKIVALTATYÖRYHMÄN YHDYSHENKILÖN  
NIMEÄMINEN JA TOIMINTAOHJELMAN LAATIMINEN

#### **Yleistä**

Turvallisuus on jokaisen perusoikeus ja hyvinvoinnin perusta. Väkivalta murentaa tätä turvallisuutta. Lisäksi väkivallalla on muita monimuotoisia ja vakavia vaikutuksia. Väkivallan varhaisella tunnistamisella ja siihen puuttumisella voidaan jopa pelastaa ihmishenkiä, estää tai vähentää väkivallan traumatisoivia vaikutuksia sekä ylisukupolvista väkivaltaisen käyttäytymisen perimää. Väkivallan uhrien ja tekijöiden näkökulmasta nykyisessä palvelujärjestelmässä on puutteita. Palvelutarjonta on satunnaista ja palvelujen saatavuudessa on alueellisia eroja. Erityispalvelut ovat keskittyneet lähinnä suurempiin kaupunkeihin.

## **Toimintaohjelma lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi**

Väkivalta on nostettu esille hallitusohjelmassa sukupuolten välisenä tasa-arvokysymyksenä ja kansalaisten turvallisuutta heikentävänä ilmiönä.

Sosiaali- ja terveysministeriössä on laadittu kattava toimintaohjelma lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisemiseksi vuosille 2004 – 2007. Toimintaohjelman tavoitteena on parantaa opetus- sosiaali- ja terveydenhuollon perus- ja erityispalveluverkostoa väkivallan uhreille ja tekijöille, tehostaa varhaista puuttumista ongelmaan erityisesti väkivaltaa näkevien ja kokevien lasten ja nuorten auttamiseksi sekä kehittää väkivaltatilanteiden käsittelyyn tarvittavaa ammatillista osaamista.

Lääninhallitukset vastaavat alueellisesti ohjelman toimeenpanon toteutuksesta kunnissa.

### **Toimenpide-esitykset kunnille**

Väkivallan ehkäisy tulee sisällyttää osaksi kaikkien hallinnonalojen ja toimintayksiköiden tavoitteita ja työkäytäntöjä. Väkivallan ehkäisemiseksi tehtävä työ on hyvä kytkeä myös kunnallisiin ja seudullisiin turvallisuus- ja hyvinvointiohjelmiin ja strategioihin. Tulosten saavuttaminen edellyttää väkivallan tunnistamista, toimijatahojen yhteistyötä sekä päättäjien sitoutumista.

Hankkeen konkreettisenä tavoitteena on saada joka kuntaan väkivallan ehkäisytyön vastuuhenkilö, perustaa kuntaan/seutukuntaan moniammatillinen väkivallan ehkäisytyöryhmä ja tehdä kuntaan/seutukuntaan väkivallan toimintaohjelma. Tässä yhteydessä kuntien kannattaa hyödyntää jo olemassa olevia verkostoja, esimerkiksi kuntien tai seudullisten turvallisuus- tai hyvinvointiohjelmien verkostoja, myös kuntayhtymien ja sairaanhoitopiirien mukanaolo tulisi varmistaa.

Lääninhallitus on järjestänyt seutukunnallisen työkokouksen seutukunnassanne X.X.06 yhteistyössä paikallisten toimijoiden kanssa. Työkokouksen kuluessa

sovittiin paikallisen toimintamallin luomisesta ja sovittiin yhdyshenkilö joka kuntaan sekä vastuulliset toimijat.

**Ehdotus:** Koska kunnastanne ei ollut em. tilaisuudessa osallistujia, pyydämme, että kunnanhallitus nimittää myös teidän kunnassane lähisuhdeväkivallan ehkäisyn yhdyshenkilön sekä antaa moniammatilliselle väkivallan ehkäisytyöryhmälle resurssit toimia kunnallisen/seutukunnallisen toimintamallin laatimiseksi **kunnan turvallisuussuunnitelmaan liitettäväksi**. Pyydämme ilmoittamaan läänin hankekoordinaattori Hanna Lintulalle nimeämänne yhdyshenkilön, jota informoimme ohjelmaan liittyvissä asioissa tukien tätä kautta tarvittaessa teitä oman toimintamallinne valmistelussa. Vuoden 2007 aikana teemme selvityksen, miten kunnissa lähisuhdeväkivaltatoimet ovat edistyneet.

Tarkempaa tietoa STM:n hankkeesta ”Lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisy 2004 – 2007” saa jokaiseen kuntaan jaetusta oppaasta ”Kenelle lyönnit kuuluvat / Vem angår våldet?” sekä sivuilta [www.sosiaalihanke.fi/Resource.phx/sosiaalihanke/hankkeet/vakivalta/index.htx](http://www.sosiaalihanke.fi/Resource.phx/sosiaalihanke/hankkeet/vakivalta/index.htx) Myös läänin hankekoordinaattori Hanna Lintula p. 0205 17 2275 tai 0400-728 483 antaa lisätietoa asiasta.

Lähisuhdeväkivallan vähentämisen puolesta

Läänin sosiaali- ja terveysneuvos

Pekka Paatero

Lääninpoliisijohtaja

Mikko Paatero

Lääninvalmiusjohtajan sijaisena

Risto Kekki

## **Liite 4: Kannanotto Terveyden edistämisen politiikkaohjelmaan**

**17.12.2007**

**Peruspalveluministeri Paula Risikko  
Ohjelmajohtaja Maija Perho**

### **ASIA: Kannanotto terveyden edistämisen politiikkaohjelmaan - Perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäiseminen osaksi terveyden edistämisen politiikkaohjelmaa**

Hallitus on antanut 5. joulukuuta 2007 periaatepäätöksen hallituksen strategia-asiakirjasta 2007 ja hyväksynyt politiikkaohjelmien sisällöt osana strategia-asiakirjaa. Nelivuotinen terveyden edistämisen ohjelma koskettaa laajasti yksilöitä, perheitä, eri väestöryhmiä ja eri hallinnonaloja. Terveyden edistämisen politiikkaohjelma tukee laajojen yhteiskunnallisten tavoitteiden toteutumista ja pyrkii väestön terveyden ja toimintakyvyn parantamiseen ja väestöryhmien välisten terveyserojen kaventamiseen. Tavoitteiden toteutumisen perusta luodaan perheitä tukevalla työllä. Lasten, nuorten ja perheiden politiikkaohjelmassa on huomioitu yhtenä tavoitteena perheväkivallan ja etenkin lapsiin ja nuoriin kohdistuvan väkivallan vähentäminen ja turvallisuuden parantaminen laajana ennalta ehkäisyyn painottuvana kokonaisuutena, mutta terveyden edistämisen politiikkaohjelman linjauksiin ja toimenpiteisiin perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäiseminen ei millään tavoin sisälly.

#### **Väkivalta perheissä ja lähisuhteissa on kansanterveysongelma, joka vaatii terveyden edistämisen politiikkaohjelman linjauksia ja toimenpiteitä**

Terveyden edistämisen politiikkaohjelman yhdeksi vaikuttavuustavoitteeksi on nimetty kansansairauksien ehkäisyyn vaikuttavien elintapamuutosten aikaansaaminen.

Lähisuhde- ja perheväkivalta on keskeinen kansanterveysongelma, jolla on pitkäaikaisvaikutuksia ihmisen terveydelle, hyvinvoinnille ja turvallisuudelle. Sen vuoksi lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyyn liittyviä toimenpiteitä tulisi liittää terveyden edistämisen politiikkaohjelmaan. Myös WHO pitää väkivaltaa keskeisenä kansanterveysongelmana ja määrittelee terveysministeriöiden vastuun tapaturmien ja väkivallan ehkäisemiseksi (WHO:n opas, julkaistu kesällä 2007). Yhtenä toimenpiteenä on kirjata väkivallan ehkäisy keskeisiin politiikka ohjelmiin kuten terveyden edistämisen politiikkaohjelmaan.

Perheissä ja lähisuhteissa tapahtuva väkivaltaongelma koskettaa kaikkia ikä- ja väestöryhmiä sekä monia sellaisia erityisryhmiä, joihin ei ole näihin saakka kiinnitetty riittävää huomiota. Lapsena perheessä koetulla ja nähdyllä väkivallalla on traumatisoiva vaikutus ja sillä on taipumusta siirtyä sukupolvelta toiselle. Perheissä ja lähisuhteissa tapahtuva väkivalta loukkaa ihmisarvoa, aiheuttaa runsaasti inhimillistä kärsimystä, uhkaa yhteiskuntarauhaa ja -turvallisuutta, kuormittaa palvelujärjestelmää ja aiheuttaa yhteiskunnalle taloudellisia menetyksiä mm. työstä poissaoloina, työkyvyttömyytenä sekä sosiaali- ja terveydenhoito-, oikeudenkäynti- ja turvakotipalvelukuluina. Muun muassa naisiin kohdistuvan väkivallan välilliset kustannukset nousevat vuosittain jopa 100 miljoonaan euroon.

#### **Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöllä on keskeinen rooli väkivallan tunnistamisessa ja siihen puuttumisessa**

Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilöstöllä on keskeinen rooli ja vastuu perhe- ja lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisemisessä, tunnistamisessa ja siihen puuttumisessa. Tehtävä

edellyttää, että työntekijöillä on tarvittavaa erityisosaamista. Lisäksi tarvitaan vaikuttavia puuttumismenetelmiä ja menetelmien vaikuttavuuden jatkuvaa arviointia.

Perhe- ja lähisuhdeväkivallan koulutus on Suomessa hajanaista ja puutteellista, mistä johtuen ammatillisen osaamisen taso vaihtelee. Sen vuoksi ammattihenkilöstön peruskoulutusta tulee kehittää niin, että osaamisvaatimuksiin sisällytetään perhe- ja lähisuhdeväkivallan tunnistaminen ja puuttuminen. Myös tietojen ja taitojen ajantasaistamisesta huolehtiminen täydennyskoulutuksen avulla on välttämätöntä laaja-alaisen yhteisvastuun, yhtenevien käytäntöjen ja asiakkaiden oikeusturvan toteutumiseksi palvelujärjestelmässä.

**Me allekirjoittaneet toivomme ja pidämme välttämättömänä monimuotoisen perhe- ja lähisuhdeväkivallan ehkäisemisen, tunnistamisen, varhaisen puuttumisen ja hoitamisen nimeämistä osaksi terveyden edistämisen politiikkaohjelmaa.**

Leena Ahti, ylitarkastaja  
Etelä-Suomen lääninhallitus

Tiina Savola, projektikoordinaattori  
Etelä-Suomen lääninhallitus

Pekka Paatero, läänin sosiaali- ja terveysneuvos  
Länsi-Suomen lääninhallitus

Hanna Lintula, hankekoordinaattori  
Länsi-Suomen lääninhallitus

Elli Aaltonen, läänin sosiaali- ja terveysneuvos  
Itä-Suomen lääninhallitus

Anja Lehtonen, läänin sosiaali-  
tarkastaja, Itä-Suomen lääninhallitus

Sirkka Perttu, projektipäällikkö  
Helsingin yliopisto, Koulutuskeskus Palmenia

Leo Nyqvist, professori  
Turun yliopisto, Sosiaalipolitiikan laitos

Eija Paavilainen, professori  
Tampereen Yliopisto, Hoitotieteen

Aune Flinck, erikoissuunnittelija  
Tampereen yliopisto, Hoitotieteen laitos

Stiina Storvik-Sydänmaa  
Senior Lecturer  
Pirkanmaa Polytechnic

Marita Castrén, sivistystoimen-  
tarkastaja,  
Etelä-Suomen lääninhallitus

Riitta Peni, lehtori  
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Tuija Suikkanen-Malin, lehtori  
Kymenlaakson ammattikorkeakoulu

Marja-Terttu Kuitunen, lehtori  
Laurean ammattikorkeakoulu

Olli Jäppinen, koulutus­päällikkö  
Psykoterapiaklinikka

Karri Heikkilä, edunvalvontasihteeri  
Sakki ry

Tiina Lindholm, tutkija  
Åbo Akademi

Vuokko Nietola  
Diakonia-ammattikorkeakoulu Länsi  
Porin toimipaikka

Raija Pulkkinen, lehtori  
Savonia -ammattikorkeakoulu  
Iisalmen yksikkö

Suvi Keskinen, varttunut tutkija  
Tampereen yliopisto, Yhteiskuntatutkimuksen  
instituutti

## LÄNSI-SUOMEN LÄÄNINHALLITUS JA VÄKIVALTAVERKOSTOFOORUMI TIEDOTTAVAT

*Tiedote 4.9.2007*

*Julkaistavissa heti*

### **Väki­val­ta­ver­kos­to­foo­rumi: Per­he­vä­ki­vallan eh­käi­sy­työtä jat­ket­ta­va kunnissa**

Käynnissä oleva Sosiaali- ja terveysministeriön lähisuhde- ja perheväkivallan ehkäisyhanke päättyy kuluvan vuoden lopussa. Hankkeen aikana kunnissa on luotu toimintamalleja ennaltaehkäisyyn ja lähisuhdeväkivaltaan puuttumiseen. Vaikka työntekijät kokevat, että puhuminen väkivallasta on normaalia, tarvitaan tukea ja resursseja päättäjiltä sekä työn valtakunnallista koordinaointia.

– Ennaltaehkäisevää työtä on edelleen jatkettava ja väkivallasta pitää puhua niin neuvoloissa, kouluissa kuin armeijassa ja muissa kohtaamisissa, foorumi muistuttaa.

– Ennaltaehkäisy on tärkeää sukupolvelta toiselle siirtyvän väkivallan katkaisemiseksi. Väki­val­taa per­hees­sä­än koke­va ja nä­ke­vä lapsi siirtää usein väki­val­taisen käyttäytymisen eteenpäin omassa elämässään. Lapsi ei voi koskaan valita.

Lähisuhdeväkivallan ehkäisytyön tavoitteena on turvallisuuden ja hyvinvoinnin lisääminen. Jokaisella perhe- ja lähisuhdeväkivaltaan osallisella on oikeus tulla kuulluksi ja saada palveluja. Työn luonteesta johtuen myös työntekijöiden jaksamisesta on huolehdittava. Koska työtä ei voi, ei pidä eikä jaksakaan tehdä yksin, tarvitaan työyhteisön tuki ja moniammatillista yhteistyötä.

Turussa järjestettyyn väki­val­ta­ver­kos­to­foo­rumiin osallistui 185 lähisuhde- ja perheväkivallan kokijoita ja tekijöitä työssään kohtaavaa henkilöä. Paikalla oli työntekijöitä kuntien sosiaali- ja terveydenhuollon palveluista, poliisista, järjestöistä ja seurakunnista, opetustoimesta sekä yksityisiä palvelun tuottajia. Valtakunnallinen väki­val­ta­ver­kos­to­foo­rumi järjestettiin nyt yhdeksättä kertaa.

#### **Lisätietoja:**

Hanna Lintula, Hankekoordinaattori, p. 0400 728 483 hanna.lintula@lsh.intermin.fi

Liite 6: Toimintamallit Länsi-Suomen läänin kunnissa vuoden 2007 lopussa

